

Біріккен кәсіпорындарды құру маңызды және жауапты үрдіс болып табылады, оның барысында ұйымның сенімді және тиімді жұмыс істеуінің алғышарттары қалыптасады.

Әдебиеттер

1. Косолапов Г.В. Корпоративный бизнес: теория, методология, механизмы: научное издание. — Алматы: Алла прима, 2011. — 294 с.
2. Чиненков М.В. Основы международного бизнеса: учеб. пособие. / М.В. Чиненков. — М.: КНОРУС, 2009. — 304 с.
3. Вардомский Л.Б. Внешнеэкономическая деятельность регионов России: учеб. пос. для студентов, обучающихся по экон. спец. — М.: КНОРУС, 2010. — 441 с.
4. Попов С.Г. Внешнеэкономическая деятельность фирмы. Особенности менеджмента и маркетинга: учеб. пособие. Изд. 4-е, доп. — М.: ОСЬ-89, 2009. — 368 с.

Амангельды Ж., Кожыкова А., Талғат Б.Ж., 2 және 4 курс студенттері (академик Е.А.Бөкетов атындағы ҚарМУ)
Ғылыми жетекші - оқытушы Ақмолда М.Н.

ҚАРАҒАНДЫ ОБЛЫСЫНДАҒЫ ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА КӘСІПКЕРЛІКТІҢ ДАМУЫНЫҢ АЙМАҚТЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Әлемнің басқа елдері сияқты Қазақстан да жаңа жаһандық мәселелерге тап болды, ол өзінің бәсекеге қабілеттілігін сақтау мақсатында саясатын бейімдеуі қажет. Бұл экономика өсімінің жылдық жылдамдығы 5-6% деңгейінде болатын жаңа экономикалық үлгіні әзірлеуді талап етеді.

Кәсіпкерлік, кәсіпкерлік қызмет – тәуекелге бел буып жасалынатын экономикалық әрекет, тауарларды өндіру және сатудан, іс-шарадан, көрсетілген қызметтерден, істелген жұмыстардан жүйелі пайда алуға бағытталған дербес қызмет.

Қарағанды облысы – облыстың дамуының артықшылықты бағдарламаларына сәйкес облыстың экономикасының тұрақтандырудың жағымды қарқынымен бейнеленетін кәсіпорындар жиынтығымен сипатталынатын Қазақстанның жетекші индустриалды аймақтарының бірі болып табылады.

Облыста Тіркелген ШОК субъектілерінің саны 100 710 бірлікті немесе 2017 жылға 100,4% құрады (1.01.18ж. – 100342 бірл.).

Олардың ішінде жұмыс істеп тұрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің саны 79 276 бірлік немесе 99,8% құрады (1.01.18 ж. – 79 424 бірл.).

Қарағанды облысының кәсіпкерлікті дамытудағы аймақтық ерекшеліктерін қарастыратын болсақ, Қарағанды облысында шағын және орта кәсіпкерліктің дамуын жетілдіруді қарастыру үшін бизнесті жүргізу жеңілдігі жобасы рейтингісі бойынша негізгі индикаторларды талдау ұсынылды. Бизнесті жүргізу жеңілдігі жобасы рейтингісі мақсаты Қарағанды облысының бизнесті жүргізу жеңілдігі бойынша республикалық рейтингінде ДЭФ жаһандық бәсекеге қабілеттілік индексында және «DOING BUSINESS» рейтингіндегі позициясын жақсарту болып табылады. Қарағанды облысы республика бойынша Жұмыс істеп тұрған ШОК субъектілері санының өсу қарқыны бойынша 11 орында тұр (101,5 %).

Шағын және орта кәсіпорындардың өнім шығарылымының өсу қарқыны, % 2017 ж. қорытындысы бойынша ҚР-да көрсеткіштің өсу қарқыны бойынша Қарағанды облысы 5 орын, ҚР-да өнім шығару көлемі бойынша 7 орын (2016 ж. -9 орын) алған.

Қарағанды облысында шағын және орта бизнес кәсіпорындарының негізгі капиталға инвестициялардың өсу қарқыны 2017 жылы 110,2 % құрады.

2017 жылы ауылдық аймақта жастар кәсіпкерлігін дамыту және қолдау жобасы бойынша 3,5 млн. теңге сомасына 10 грант берілді. 2018 жылы әр жобаға 1 млн. теңгеге дейін грант ұлғайтылды.

Моноқалаларда шағын және орта кәсіпкерлікті жандандыру үшін шағын және орта бизнеске ірі компаниялар мерзіміне дейін келісім-шартты ұсынатын әріптестік бағдарламалар жүзеге асырылады. Осы бағдарлама шегінде «Қазақмыс» Корпорациясымен және «Арселор Миттал Теміртау» АҚ Жезқазған, Сәтпаев, Балқаш, Теміртау, Абай және Шахтинск қалаларының кәсіпкерлерімен 12 млрд. теңгеден астам сомаға 665 шарттар мен қосымша келісімдер жасалды.

Шағын және орта кәсіпкерлік жобаларын қолдау мақсатында өңдеу өнеркәсібінде Қазақстан Республикасының Ұлттық қор қаражаты есебінен 5,1 млрд. теңге сомасына 37 жоба қолдау алды.

Қазіргі уақытта облыста кәсіпкерлерге кешенді қызмет ұсынудың үш деңгейлі жүйе жұмысы ретке келтірілген: Қарағанды қ. кәсіпкерлерге қызмет көрсету орталығы, барлық моноқалаларда – 5,0 мыңнан астам адамға 13,3 мың кеңес берілген кәсіпкерлікті қолдау Орталықтары мен кәсіпкерлікті қолдау мобильді орталығы жұмыс істейді.

Кәсіпкерлікті дамытудағы міндет - кәсіпкерлердің жинақталған әлеуетін барынша пайдалану. Шағын және орта кәсіпкерлікті қолдау үшін «Бизнестің жол картасы-2020» бағдарламасына өзгертулер енгізіп, Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамыту Бағдарламасына гранттық қаржыландырудың жаңа құралын енгізу қажеттілігі бар. Осы жылдан бастап кәсіпкерлік қызмет көрсету орталықтарымен «Даму-аймақтар» аймақтық бағдарламасын іске асыру басталады.

Сонымен қорытындылай келе кәсіпкерлікті қолдау және дамыту арқылы индустриялық-инновациялық даму, жаңа жұмыс орындарын құру, халықтың әл-ауқатын арттыру, ішкі нарықты отандық өнімдермен қамтамасыз ету сияқты өзге де бірқатар маңызды мәселелер шешімін табатын болады. Бұл кәсіпкерліктің экономикадағы рөлінің жоғары екендігін, оны ұйымдастыру, дамыту мен қолдауға баса назар аудару қажеттігін көрсетеді.

Әдебиеттер:

- 1 Қарағанды облысын дамытудың 2016-2020 жылдарға арналған бағдарламасы
- 2 Фазылбаева А. Ф. Шағын бизнесті мемлекеттік қолдаудағы негізгі бағыттары мен проблемалары // ҚазҰУ хабаршысы Экономика сериясы = Вестник КазНУ, Сер. Экономическая. - 2017. - №3. - С. 193-200

Аширбекова Ж.С. 2 курс (КарГУ им.академика Е.А.Букетова)
 Научный руководитель – к.э.н., доцент Асанова М.К.

ANALYSIS OF THE CAUSES AND CONSEQUENCES OF UNEMPLOYMENT IN KAZAKHSTAN

The relevance of the topic is determined by the fact that the field of employment and unemployment is an extremely important and multidimensional field of economic, social and socio-political life. The continuous and extensive regulation of employment and unemployment that exists in Kazakhstan determines many trends in this area, in particular the impact on labour mobility and the scope and dynamics of unemployment and employment.

Unemployment - not just joblessness, it is also a social catastrophe that has a powerful and devastating impact on people. Therefore, the study of employment and unemployment and the search for solutions is not only an important issue, but also a very pressing one today.

The formation of the labour market in Kazakhstan in recent years has been conditioned by such factors as the post-crisis development of the economy of Kazakhstan and its long-term orientation, and the adoption and implementation of programmes to promote employment growth.

With regard to Kazakhstan's labour market, there were various types of unemployment, such as natural and cyclical unemployment. There are factors that make it impossible for a job seeker to find a job as a result of the mismatch of labour market demand in terms of skills or qualifications. There is also seasonal demand for construction and agriculture.

Employment and unemployment are the main characteristics of the labour market. There are different theories that reveal the causes and essence of unemployment. They highlight the positive and negative socio-economic and psychological consequences of unemployment.

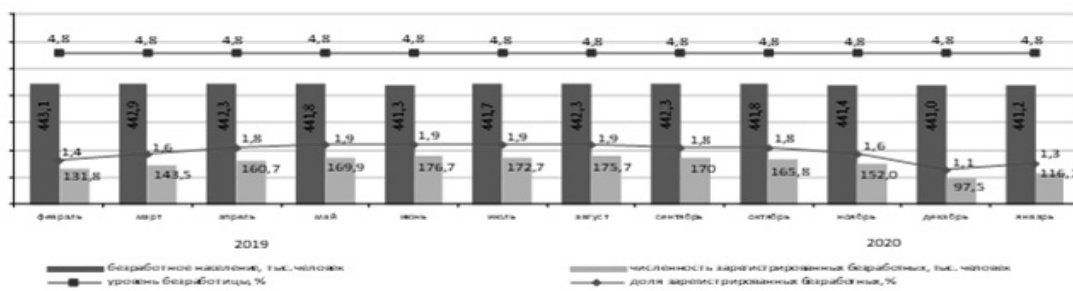

Figure 1. Labour-market indicators in the Republic of Kazakhstan

Note- source[3]